

חולין דף פ"ג

משנה

בארבעה פרקים בשנה צריך המוכר
להודיע לקונה אם מכר אמה
אלא לשוחטה מיד. לפיכך, המוכר בהמה לחבירו ולפני כן בו ביום
מכר אמה או בתה, צריך להודיע לקונה 'אמה מכרתי לשחוט' או 'בתה
מכרתי לשחוט', ושמא נשחטו כבר. ואלו הן: ערב יום טוב האחרון של
חג⁵³³, וערב יום טוב הראשון של פסח, וערב עצרת, וערב ראש השנה,
וכדברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל. אמר רבי יהודה:
אימתי? כשמכר את האם באותו היום שמוכר את הבת. אבל אם מכר
את הראשונה אתמול והשניה היום אין צריך להודיעו, שיתכן והראשונה
נשחטה אתמול. ומודה רבי יהודה, שאם מכר את האם לחתן ואת הבת
לכלה תמיד צריך להודיע, בידוע ששניהם שוחטין ביום אחד.

בארבעה פרקים שהוזכרו, יכולים להכריח את הטבח לשחוט ולמכור
בשר בעל כרחו, אפילו שור שוה אלף דינרים אף על פי שאין לוקחים
אלא בשווי דינר. ומכיון שהלוקח לא משך לפני כן, אם מתה הבהמה
הלוקח מפסיד את הדינר. אבל בשאר ימות השנה כל זמן שלא משך,
חוזר בו הטבח. לפיכך אם מת, מת למוכר.

גמרא

תנא, אם לא הודיעו המוכר לקונה, הולך ושוחט ואינו נמנע.
אומרת הגמרא, המשנה כתבה שמכרו את האם לחתן, ואת הבת לכלה,
להשמיע לנו דרך אגב שדרך החתן לטרוח יותר בסעודה מאשר בית
הכלה.

שואלת הגמרא, מדוע בארבעה פרקים כופין
על הטבח, והרי לא משך? אמר רב הונא אמר
רב, כשמשך. שואלת הגמרא, והרי בסיפא שנינו, אבל בשאר ימות
השנה אינו כן, לפיכך אם מת, מת למוכר. ומדוע המוכר הפסיד הרי

משנתנו בזיכה לו על ידי אחר

⁵³³ היו מרבין בשמחה, מפני שרגל לעצמו הוא, וחביב עליהן. רש"י.

הלוקח משך? אמר רבי שמואל בר רב יצחק, לעולם שלא משך, וכגון שהמוכר הזה מסר את השור לאדם אחר שלא בפני הלוקח, ואמר לו 'זכי בשור זה לפלוני להיות לו בדינר בשר'. בארבעה פרקים אלו שמסירה זו זכות היא לו שיהיה לו בשר, זכין לאדם שלא בפניו. בשאר ימות השנה שזה חוב להוציא הוצאות, אין חבין לאדם שלא בפניו, והשליח לחבירו שלא מדעתו לא יכול להפסידו.

רבי אלעזר אומר, אמר רבי יוחנן: בארבעה פרקים אלו העמידו חכמים דבריהם על דין תורה, שמעות קונות בלא משיכה. שאמר רבי יוחנן, דבר תורה מעות קונות, ומכיון שנתן מעות למוכר אין אחד מהם יכול לחזור. ומה טעם אמרו 'משיכה קונה'? שאם הפירות יהיו באחריות הלוקח משנתן מעות, במקרה ותפרוץ דליקה בבית המוכר שהפירות שם לא יטרח להצילם. ולכן תקנו שימשוך, שיביאם לביתו.

משנה

ב'אותו ואת בנו' היום הולך אחר הלילה ואת בנו", היום הולך אחר הלילה. ואם שחט את האם ביום, שוחט הבת בלילה שאין הלילה הולך אחר יום. את זו דרש רבי שמעון בן זומא, נאמר במעשה בראשית "יום אחד" ונאמר באותו ואת בנו "יום אחד", מה 'יום אחד' האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה, אף 'יום אחד' האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה.

גמרא

תנו רבנן, את זו דרש רבי שמעון בן זומא לפי שהפרשה הזאת סמוכה לקדשים, ובקדשים לילה הולך אחר היום⁵³⁴, יכול אף זה כן? נאמר כאן 'יום אחד' ונאמר במעשה בראשית 'יום אחד', מה 'יום אחד' האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה, אף 'יום אחד' האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה⁵³⁵. רבי אומר, מ'יום אחד' לומדים שצריך להודיע בימים מיוחדים בשנה, שמכרו את אמה⁵³⁶. מכאן אמרו:

534 שנא' 'ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר' הרי שלילה שלאחריו קרי 'יום קרבנו' עד הבקר. רש"י.

535 עמוד ב'.

536 דורשים או 'לא תשחיטו': לא תגרום לה לישחט בימים הללו היא ובנה. א"נ מדכתיב 'יום אחד' דמשמע 'יום

בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה לחבירו צריך להודיעו'.

הדרן עלך פרק 'אותו ואת בנו' פרק ששי 'כסוי הדם'

משנה

כסוי הדם נוהג בארץ ובחוצה לארץ, בפני הבית ושלל בפני הבית, בחולין אבל לא במוקדשים. ונוהג בחיה ובעוף, במזומן כעוף הגדל בבית, ובשאינו מזומן. ונוהג בכוי מפני שהוא ספק, ואין שוחטין אותו ביום טוב. ואם שחטו, אין מכסין את דמו.

גמרא

מבררת הגמרא מדוע אין כיסוי הדם נוהג במוקדשין? אם זה משום מה שאמר רבי זירא, נאמר: "ושפך את דמו וכסהו בעפר", 'בעפר' משמע כולו עטוף בעפר תיחוח, מכאן שהשוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה. וכיון שאין לתת עפר במקדש על המזבח. שאם יתן אותו שם ויבטלנו כלפי המזבח לעולם הרי מוסיף על בנין המקדש, והרי כל אורך ורוחב ורום הבנין נמסר לדוד על פי נביאים, שנאמר: "הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל"? ואם לא יבטלו, הרי זה חציצה בין דם למזבח, ונמצא שלא נמצה דמו בקיר המזבח. מבארת הגמרא שאין לומר שמשום כן לא נוהג כיסוי הדם במוקדשים, שאף שלא יכול לתת את העפר למטה, יכול לתת רק למעלה. שכן מצינו במקרה בברייתא, רבי יונתן בן יוסף אומר, שחט חיה ואחר כך שחט בהמה פטור מלכסות. בהמה ואחר כך חיה חייב לכסות, ואף על גב שאין עפר למטה בינו לדם הבהמה. וגם כאן אף על גב שאין למטה יתן למעלה?

מבארת הגמרא, הטעם משום מה שאמר רבי זירא, נסכים שניתן לבוללם, אפילו לא בלל אין הבילה מעכבת וכשר. אבל כשאינו ראוי לבילה, עצם זה שלא בלל חיסרון הבילה מעכבת. ולכן גם כאן היה ראוי ליתן עפר למטה בין דם הבהמה לדם החיה קודם ששחט החיה, הילכך

אף על פי שלא נתן אין הכסוי בטל. אבל מוקדשין שאין ראוי ליתן עפר למטה, מצות עפר למטה מעכבת בו.

